

Effekter av dikesrensning och våtmarksrestaurering på kvicksilver i vatten

Karin Eklöf¹, Ulf Sikström², Marcus Wallin¹, Alberto Zannella¹,
Eliza Maher Hasselquist³, och Hjalmar Laudon³

¹Institutionen för Vatten och Miljö, Sveriges Lantbruksuniversitet

²Skogforsk

³Institutionen för Skogens Ekologi och Skötsel, Sveriges Lantbruksuniversitet

Foto: Gunno Kinnman

150 år av omfattande dikningar

- Skogs- och jordbruksområden har dikats ut för ökad produktion
- Sverige har den tredje största arealen dikade torvmarker i världen
- Omfattande dikning antas ha haft negativa effekter på:
  - Biodiversitet
  - Kolinlagring
  - Risker för torka och översvämning

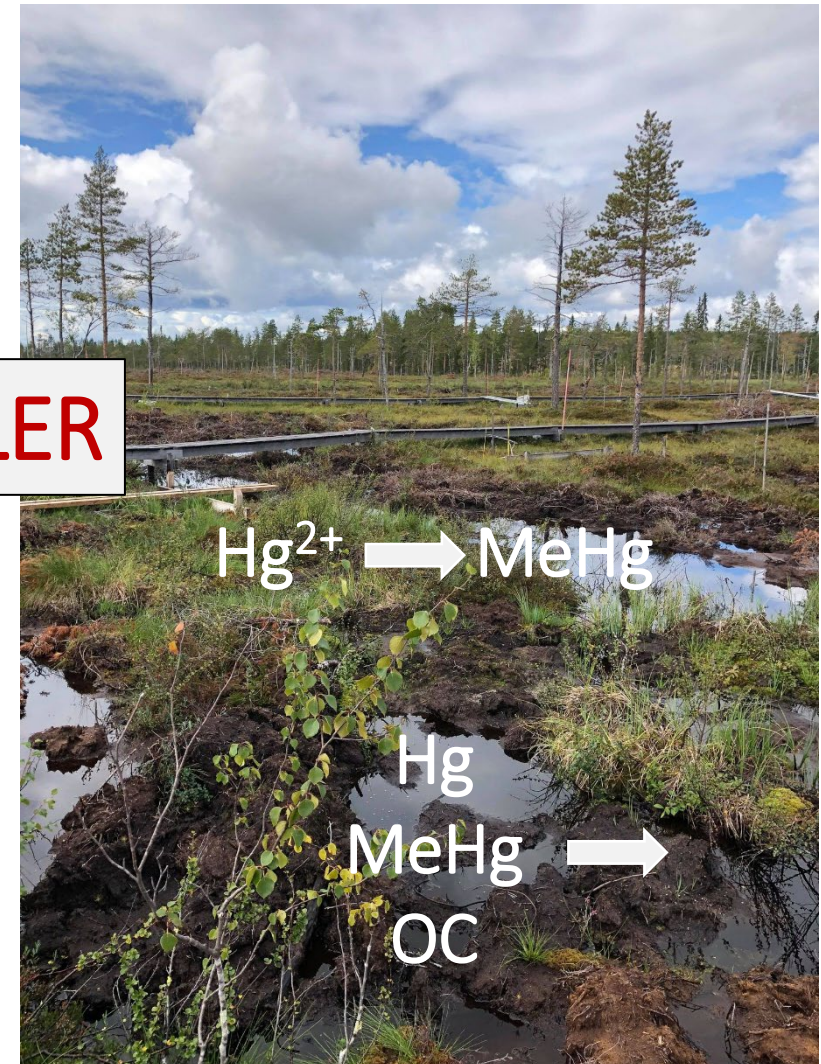

Diken som fyllts upp med sediment och vegetation

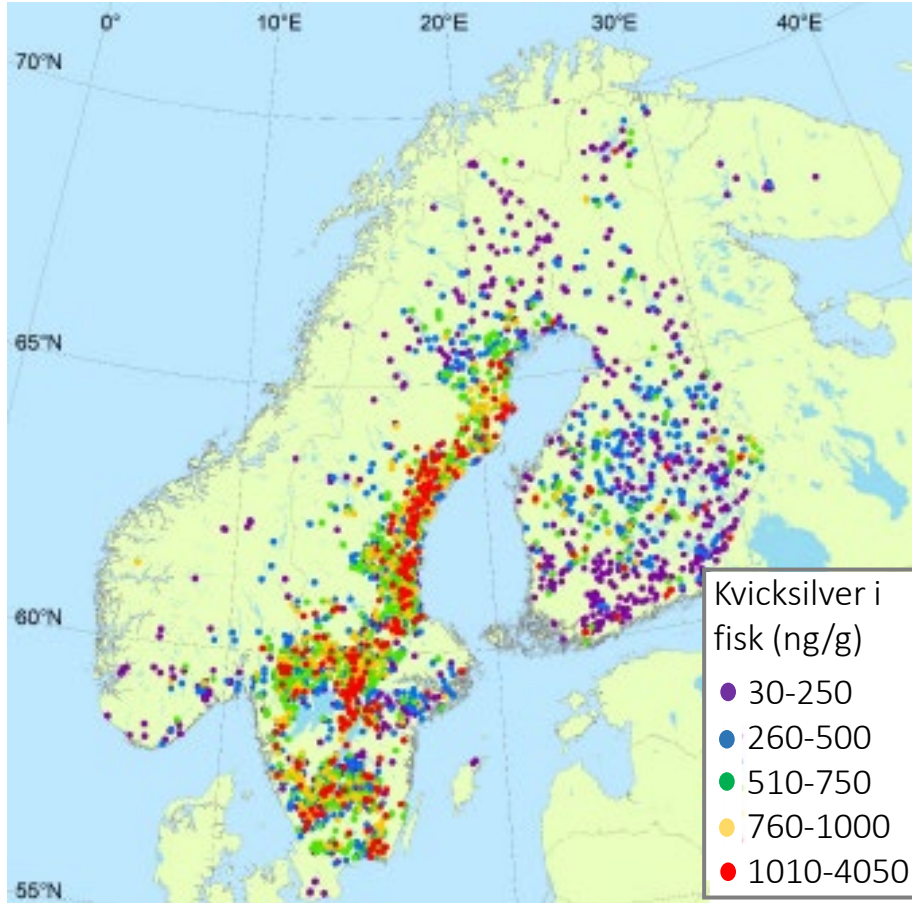
Dikesrensning för att behålla en god skogsproduktion

ELLER

Restaurering till naturliga våtmarksförhållanden

Varför är vi oroliga för kvicksilver i vatten?

Medianvärden av kvicksilver (Hg) koncentrationer i insjöfisk (1965-2015)*

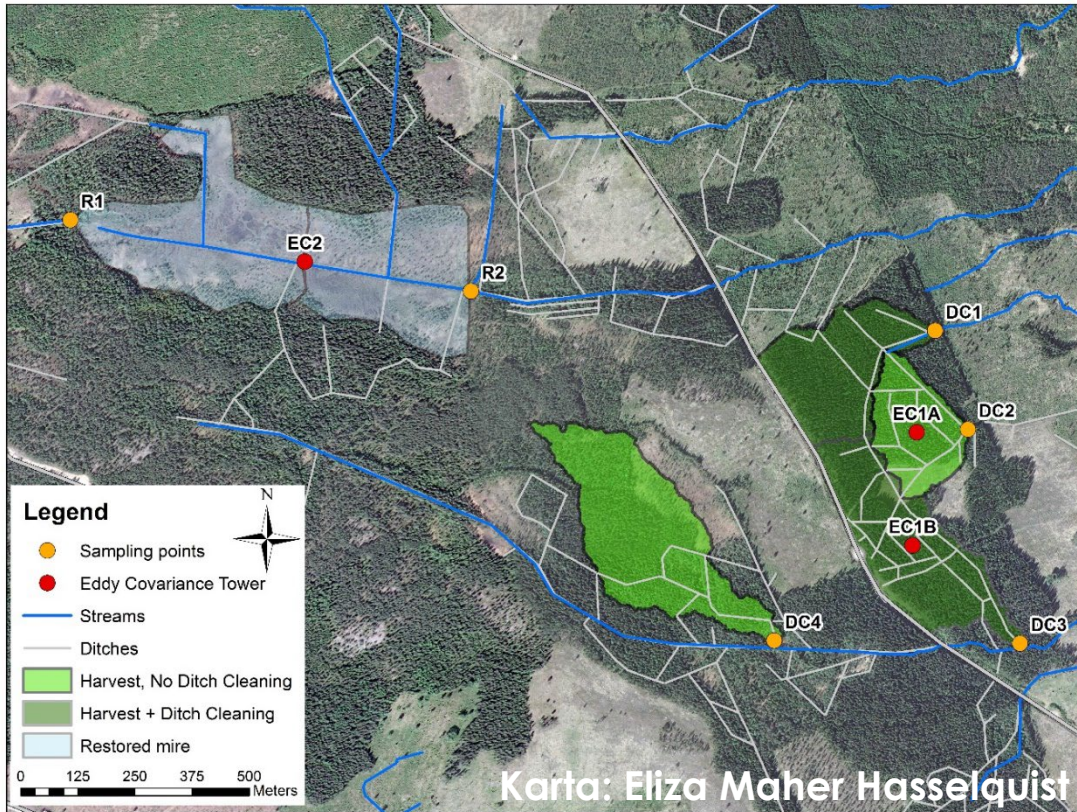

God ekologiska status (EU:s ramdirektiv för vatten) $<20 \text{ ng g}^{-1} \text{ Hg}$

WHO:s gränsvärde för säker fiskkonsumtion $<500 \text{ ng g}^{-1} \text{ Hg}$

* Veiteberg Braaten et al. ICP Waters report 132/2017

Provtagningsområden - Trollberget

Trollbergets forskningsinfrastruktur

Ökar koncentrationerna och exporter av THg och MeHg i avrinnande vatten efter våtmarksrestaurering och dikesrensning?

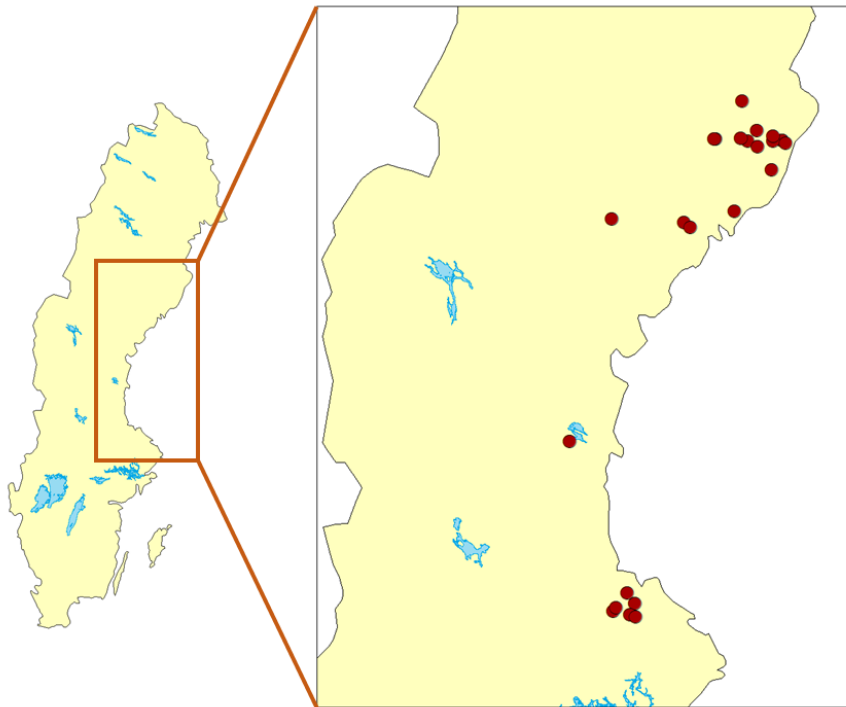

With the contribution of the LIFE Programme of the European Union

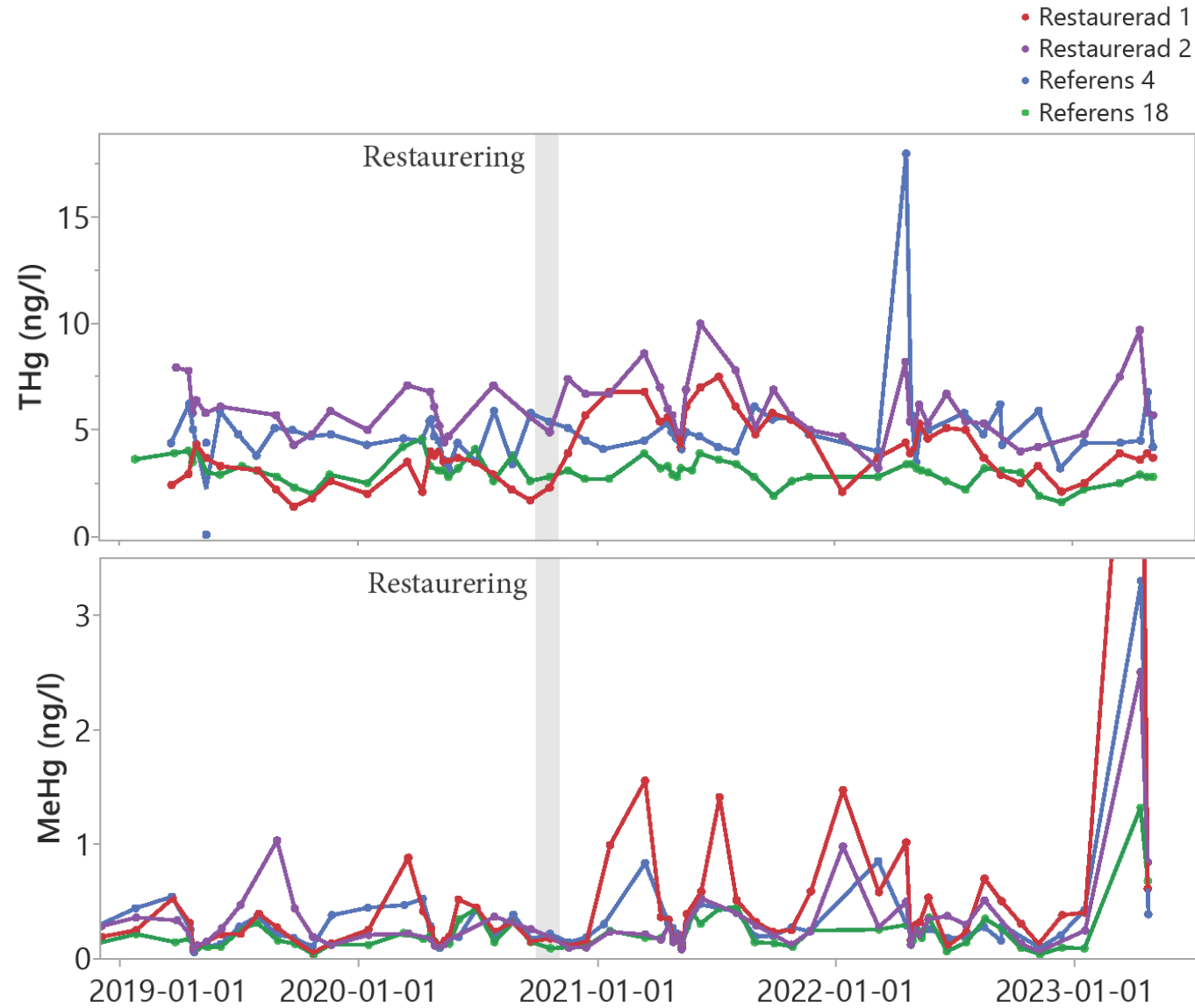
Provtagningsområden - rumslig studie av dikesrensning

Är koncentrationen THg och MeHg förhöjd i nyligen (1-4 år) dikesrensade diken?

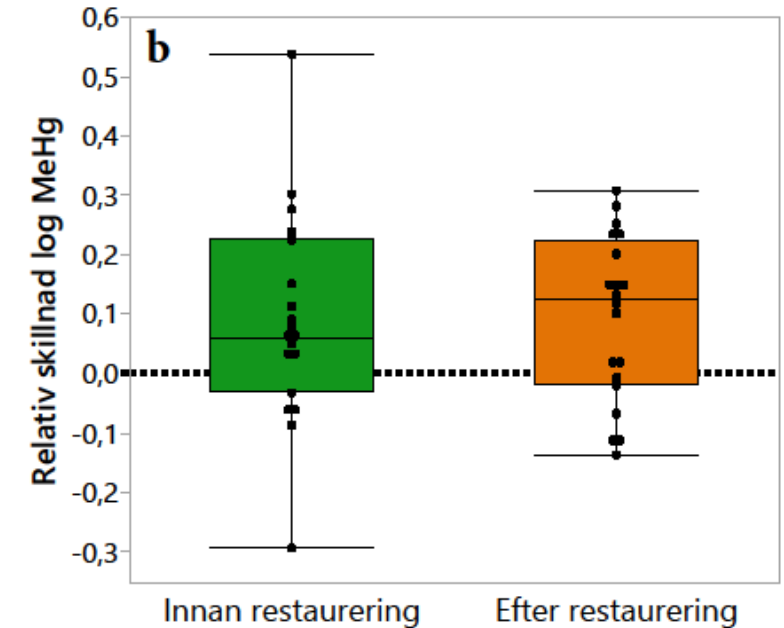
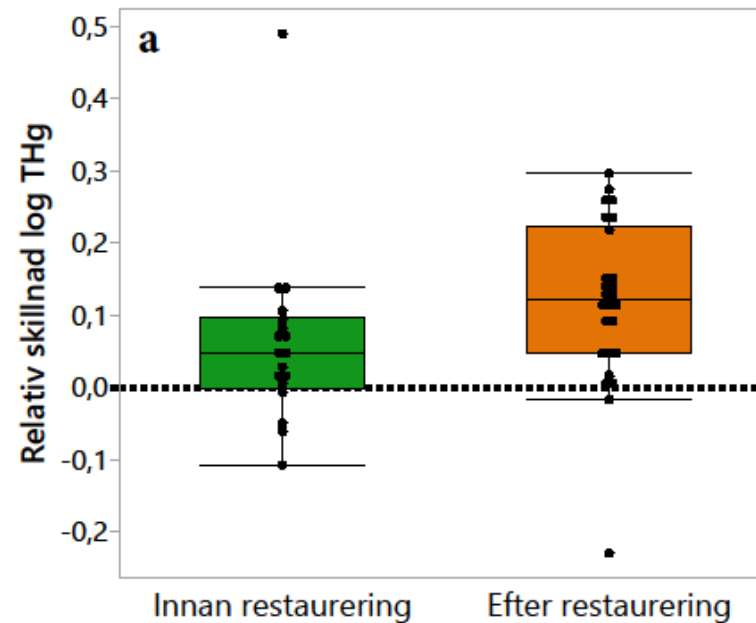
- 25 dikesrensade diken och 25 parade ej rensade diken, i skog och hygge
- Provtagning vid tre tillfällen 2021 och 2022

Resultat – Trollberget våtmarksrestaurering

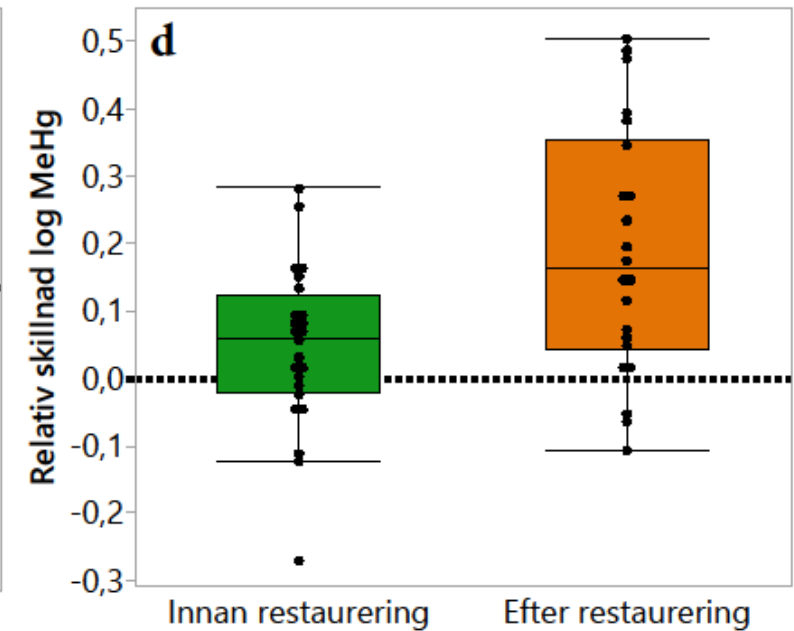
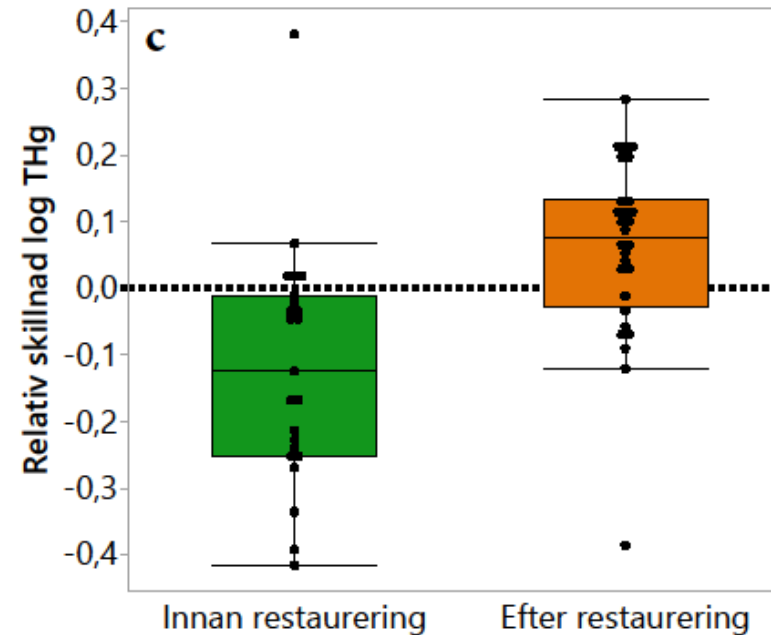
Resultat – Trollberget våtmarksrestaurering

Ingen signifikant ökning av THg eller MeHg koncentrationer när både R1 och R2 inkluderas i analysen

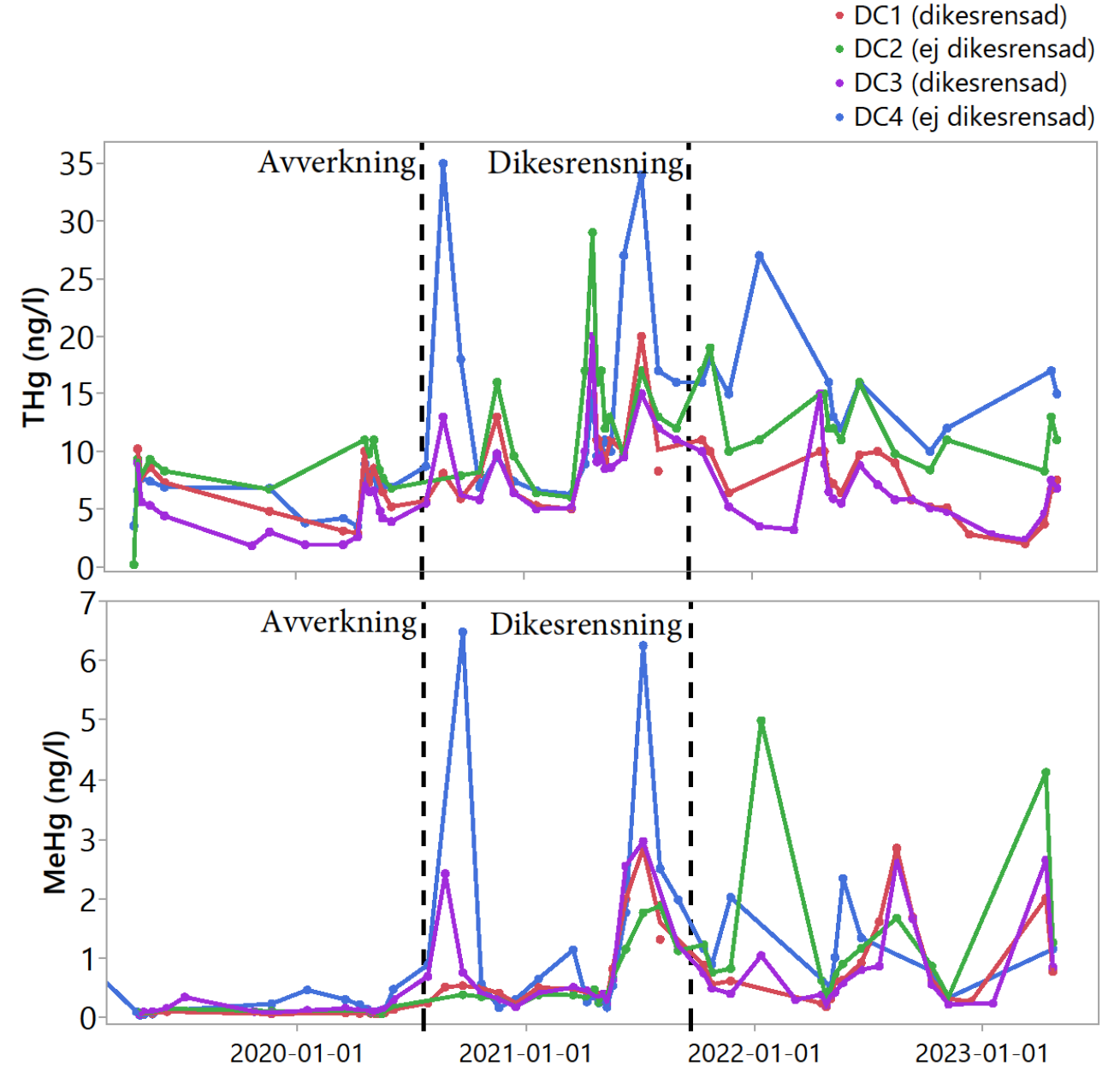

Resultat – Trollberget våtmarksrestaurering

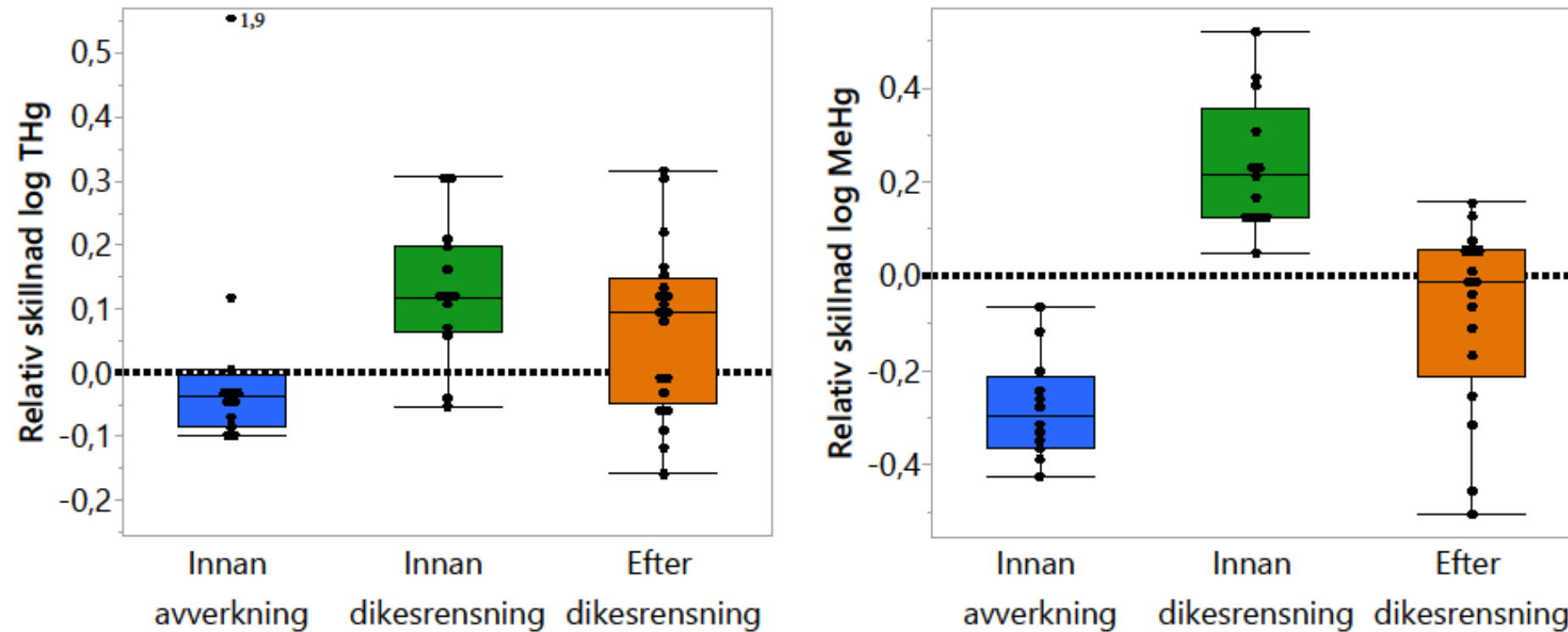

Signifikant ökning av THg och MeHg koncentrationer när enbart R1 inkluderades i analysen

Resultat – Trollberget dikesrensning

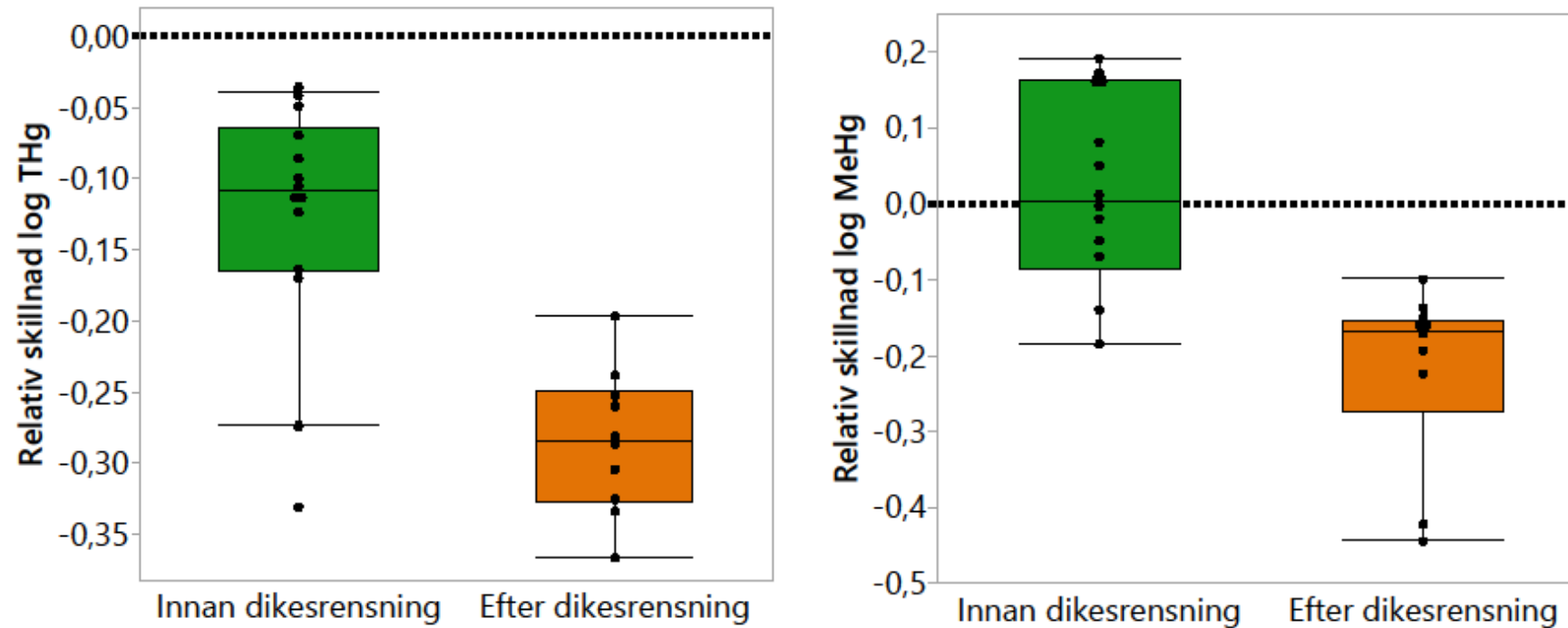
Resultat – Trollberget dikesrensning

MeHg ökade efter avverkning och minskade efter dikesrensning i relation till de ej avverkade referensområdena.

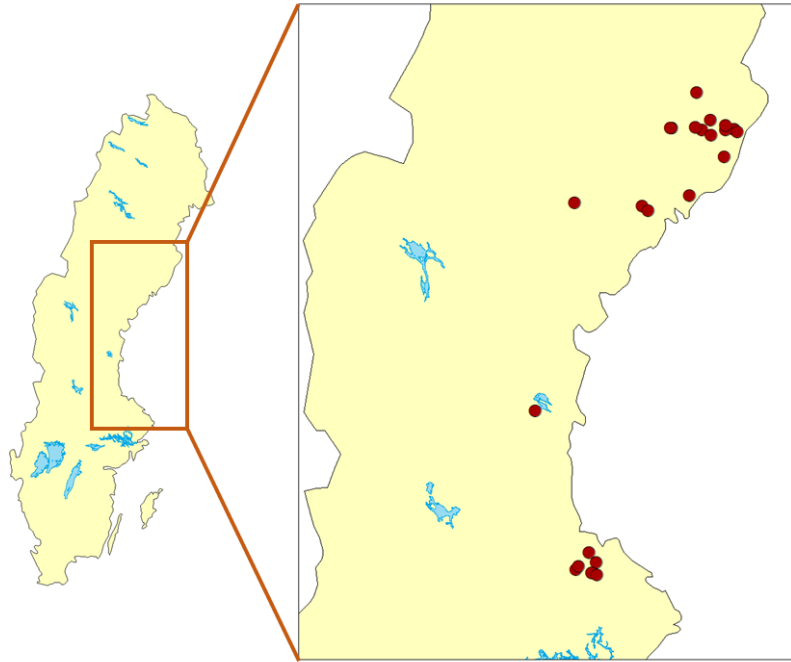
Inga signifikanta förändringar av THg koncentrationer.

Resultat – Trollberget dikesrensning

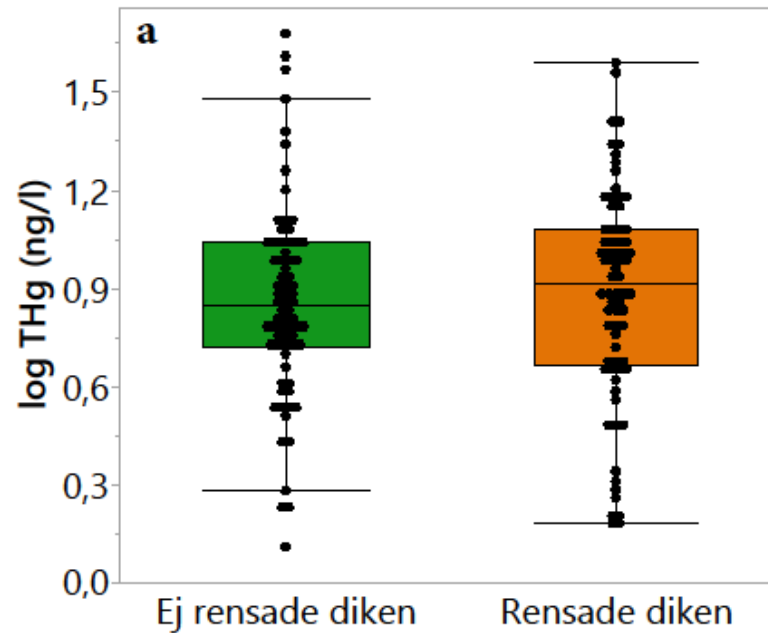

Koncentrationer av THg och MeHg minskade signifikant efter dikesrensning vid jämförelse med avverkade referensområden

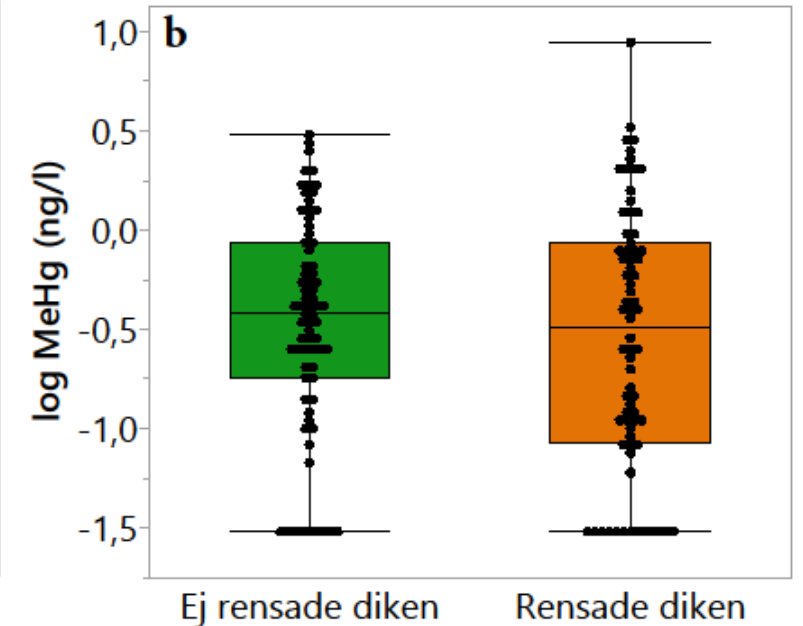
Resultat – rumslig studie av dikesrensning

Skog + hygge

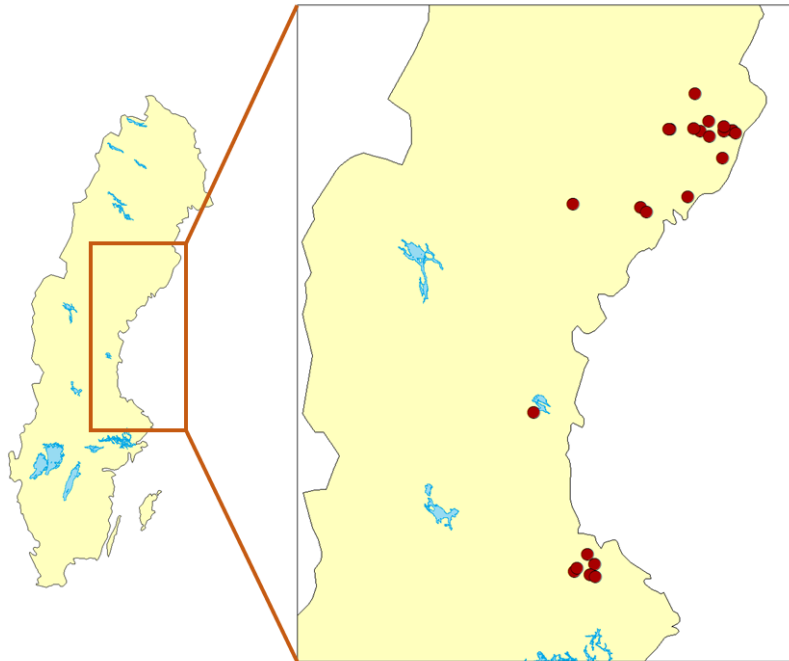

Skog + hygge

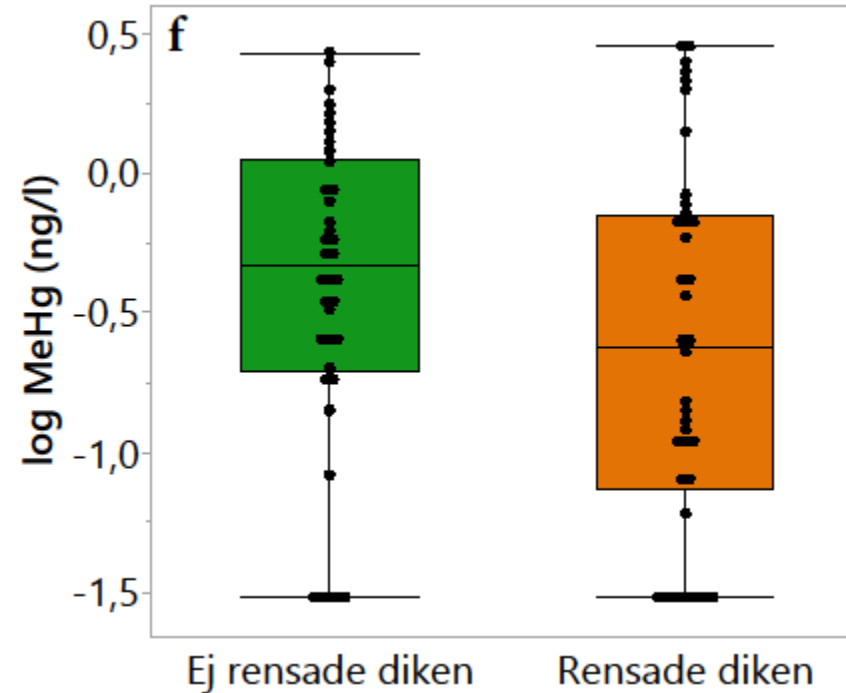

Ingen signifikant skillnad av THg och MeHg mellan rensade och orensade diken för hela datasettet

Resultat – rumslig studie av dikerensning

Bara skog

Signifikant lägre koncentrationer av MeHg i rensade diken om bara diken i skogsområden utvärderas

Sammanfattning

Våtmarksrestaurering ledde till ökad koncentration och export av THg och MeHg i ett av de två områdena i Trollberget

Inga ökning av THg och MeHg efter dikesrensning – istället minskade koncentrationerna i vissa områden

Betydelse för verksamheten

Risk för ökning av MeHg (och THg) i vatten bör tas i beaktande när man avgör var och hur våtmarker ska restaureras

Mer kunskap behövs om i vilka typer av våtmarker risken är störst för en ökning av MeHg (och THg) i vatten vid restaurering

Tack!

MILJÖ

NATURVÅRDSVERKET
FORSKNING

projekt # 802-0124-19

Ytterligare finansiering och samarbete:

Extra tack till Therese Sahlén Zetterberg, Johannes Tiwari, Meredith Blackburn, Mahbod Taherian, Ali Ameli, Maidul Choudhury, Roger Valdén, Joel Segersten, Emeli Arvidsson, Erik Björn, IVL Hg labb och markägare!

Mer information i slutrapport

Ökar den partikulära fraktionen av Hg och MeHg efter dikesrensning?

Är sedimenteringsdammar platser för hög MeHg bildning?

Leder körning vid dikesrensning till mer ytvattenflöden som kan öka mobiliseringen av MeHg?

Syntes av dikesrensningens effekter på vattenkvalitet och skogsproduktion

— Rätt våtmark på rätt plats —
15 maj van der Nootska palatset

